

Helsingin talouden näkymät

Valtuustoseminaari 15.6.2023

Helsinki

Teemat

- Yleinen taloustilanne
- Verorahoituksen näkymät
- Sotepen valtionrahoituksen kehitys
- Kuntatalouden näkymät 2024-2025
- Talousarvion 2024 valmistelu
- Strategian taloustavoitteiden toteutuma
- Kaupungin kasvu vs taloudellinen kestävyys

Yleinen taloustilanne

Suomen yleinen talouskehitys

Muuttuja	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
<i>(%-muutos)</i>						
Bruttokansantuote (määrä)	2,1	-0,2	1,3	1,6	1,6	1,5
Palkkasumma	6,4	4,2	4,1	3,5	3,5	3,4
Ansiotaso	2,5	4,6	3,8	3,1	3,0	3,0
Työlliset (määrä)	2,5	-0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Inflaatio	7,1	5,5	2,5	1,6	2,0	2,0
<i>(%-yksikköä)</i>						
Työttömyysaste	6,8	7,0	6,8	6,6	6,4	6,3
Työllisyysaste (15-64-v.)	73,8	73,6	73,8	74,2	74,6	74,9
Verot/BKT	43,1	42,6	42,4	42,1	41,7	41,5
Julkiset menot/BKT	53,4	55,4	55,5	55,7	55,0	54,6
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT	-0,8	-2,6	-2,6	-3,1	-2,9	-2,9
Julkinen velka/BKT	73,0	74,4	76,9	79,0	80,7	82,4
Euribor 3 kk, %	0,3	3,5	3,6	2,6	2,0	2,0
10 vuoden korko, %	1,7	3,3	3,4	3,2	3,2	3,2

BKT: vuoden 2023 taantumasta nousee hienoiseen kasvuun

Palkkasumman kasvu 4,1 vuonna 2024, sen jälkeen tasaantuu

Työllisten määrä kasvaa heikosti

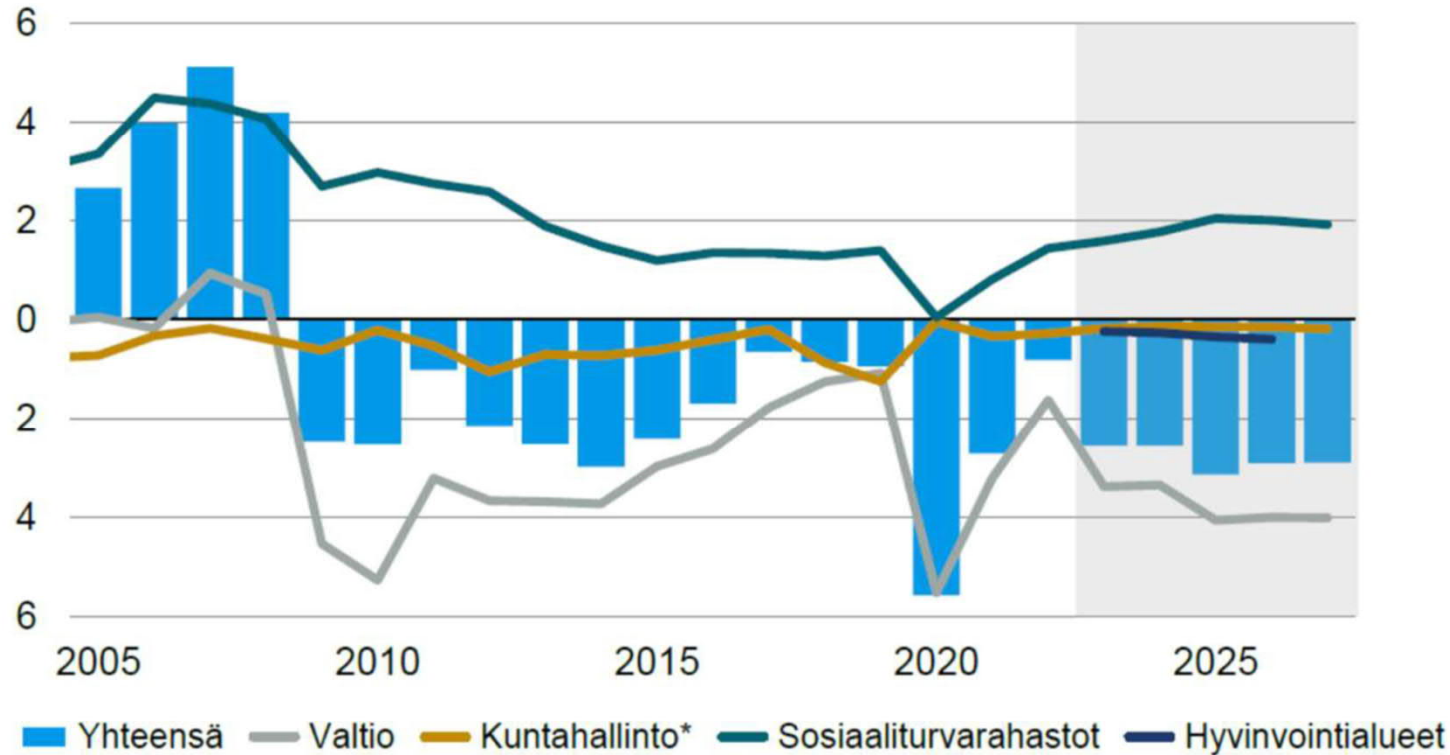
Inflaation kasvu hidastuu 2,5 prosenttiin 2024

Korot pysyvät korkealla 2024, tason arvioidaan laskevan 2025

Julkinen talous vahvistunut, mutta ei pysyvästi

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

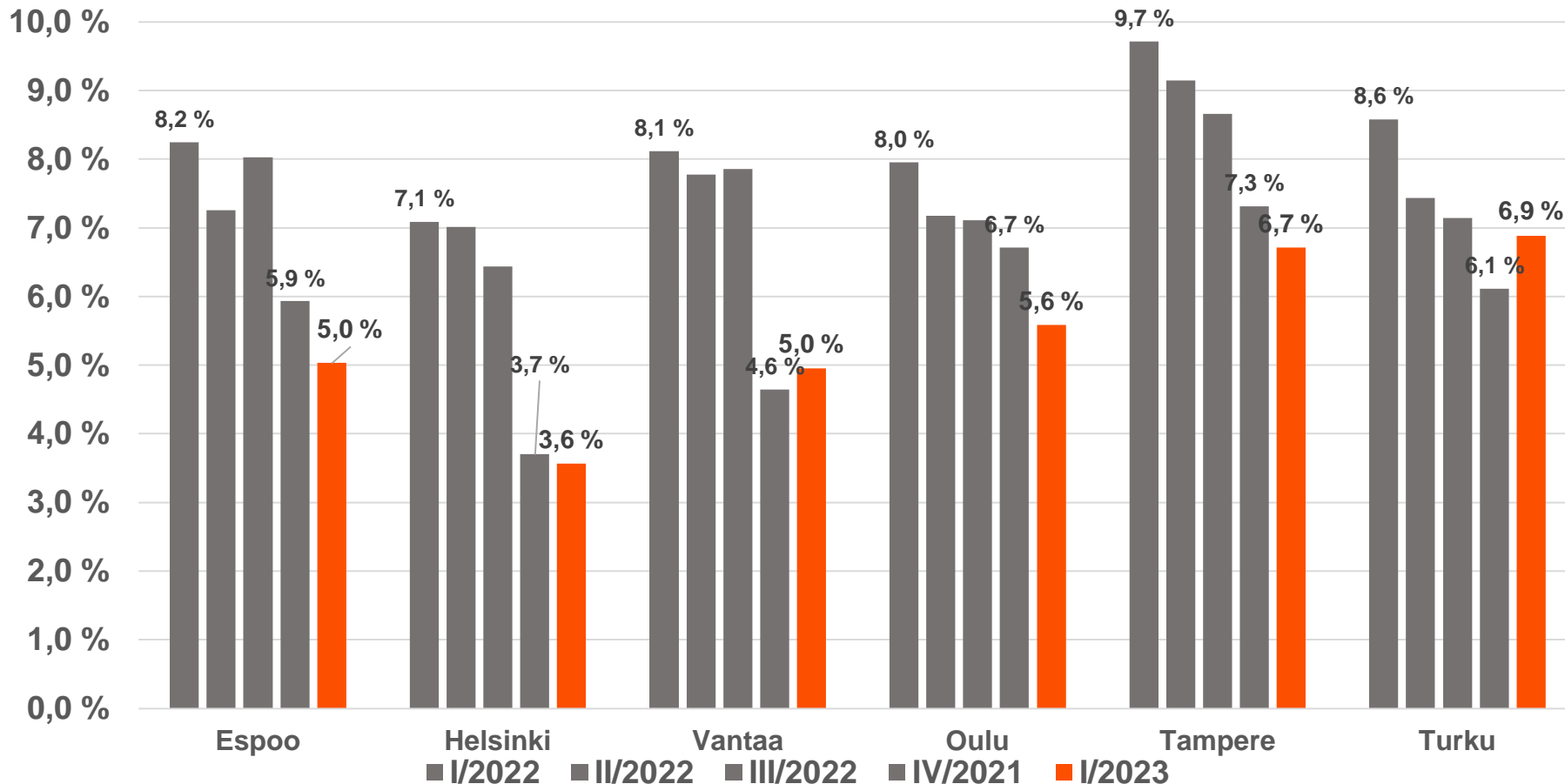
Lähde: Tilastokeskus, VM

- Julkisen talouden alijäämä pieneni viime vuonna koronapandemiaa edeltäneelle tasolle.
- Vuodesta 2023 lähtien alijäämä alkaa heiketä ja pysyy mittavana vuoteen 2027 saakka.
- Vuodesta 2025 alkaen alijäämässä näkyvät hävittäjähankinnat.
- Vuodesta 2023 eteenpäin nk. muuttumattoman politiikan ura. Mukana JTS:n arvio määrärahatarpeista v. 2024–2027.

Verorahoituksen näkymät

Palkkasumman kasvu hidastunut

Palkkasumman vuosimuutos Q1 2022 - Q1 2023

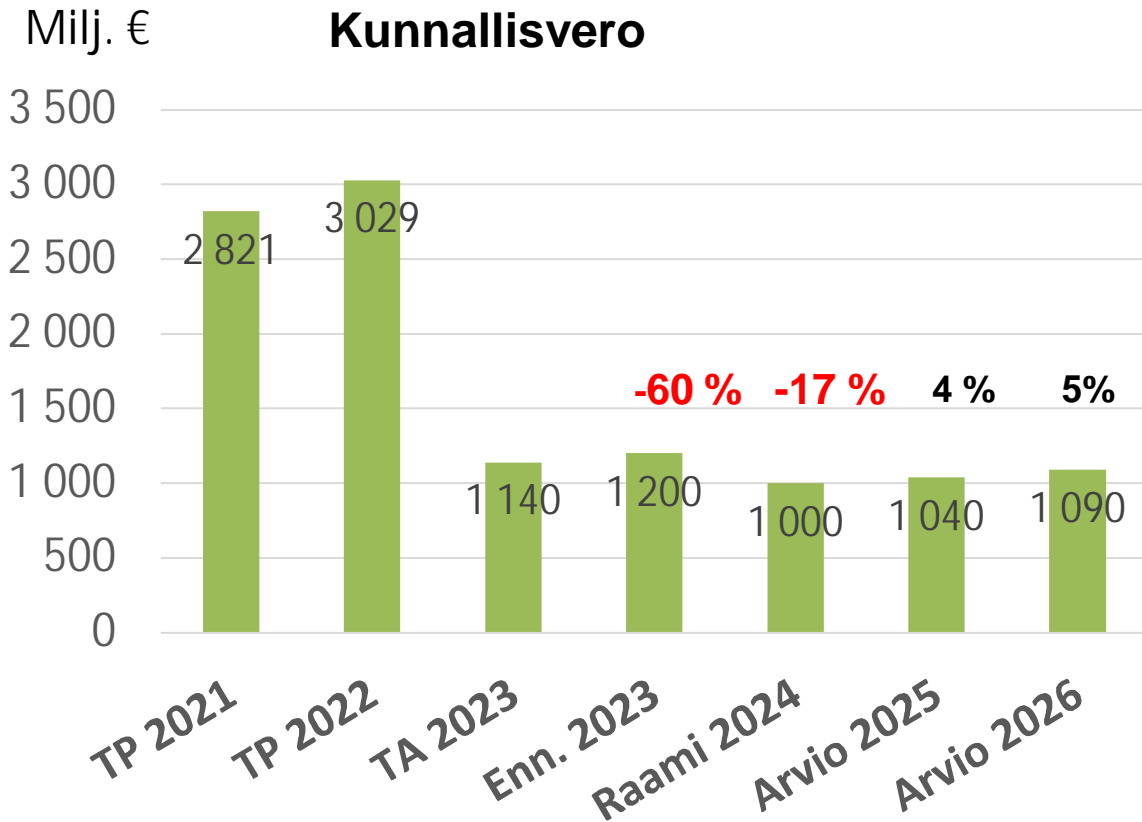
Keskipalkat ja palkkaa saaneiden määrät ovat edelleen kasvussa, mutta **viime vuotta hitaammin**

Helsingissä kasvulukemat jäävät muiden suurten kaupunkien tasosta.

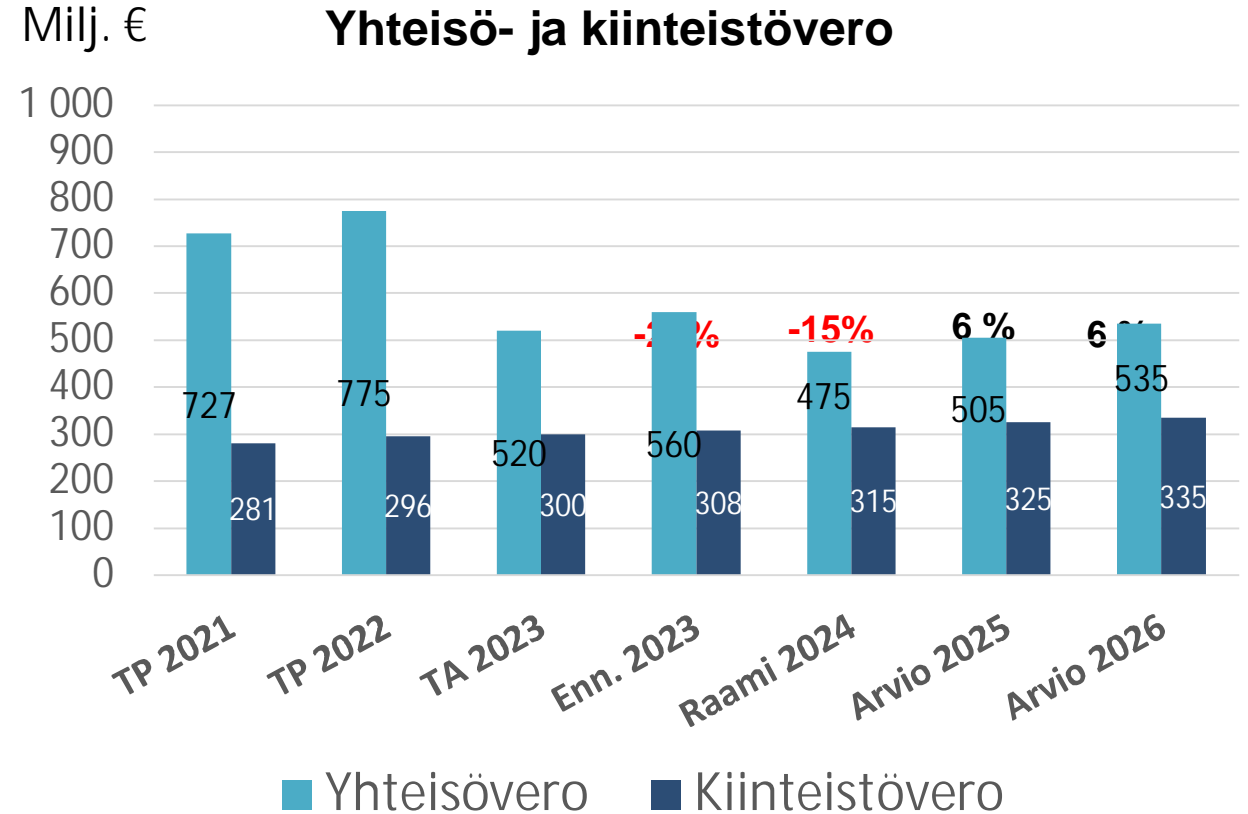
Viittaa talouskasvun hiipumiseen, joka näkyy yleensäkin ensin suurimmissa kaupungeissa.

Verotilitykset pienenevät vuodesta 2023

2022: 18,00 => 2023: 5,36 %

Kunnallisveron tilitykset laskevat v. 2024, vuoden 2022 korkeamman veroprosentin vaikutus poistuu. 2025 => vuosikasvu 40-50 M€
Kunnallisveron tulopohja kasvaa edelleen.

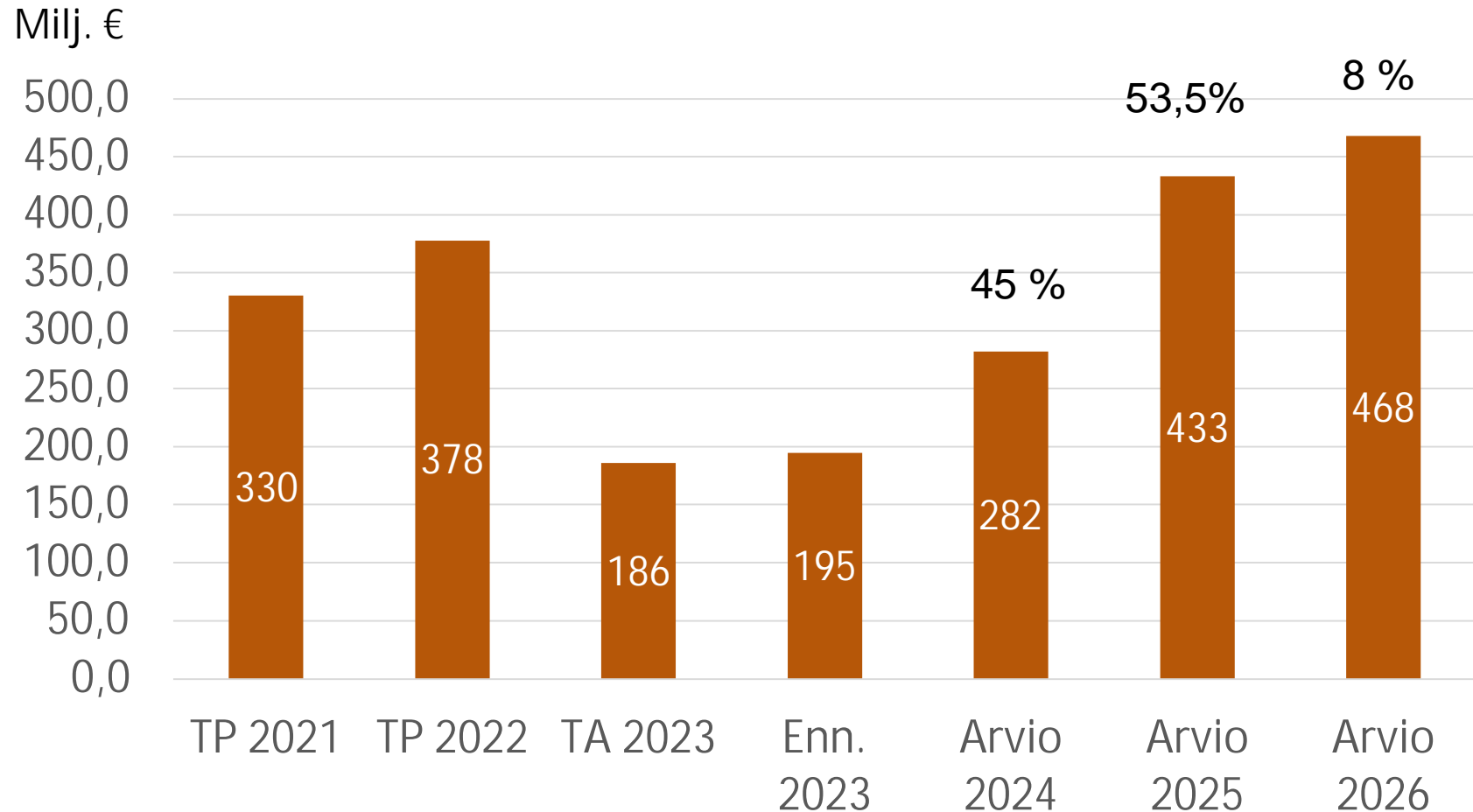

Yhteisöveron tilitykset laskevat v.2024, vuoden 2022 korkeamman jako-osuuden vaikutus poistuu. Vuodesta 2025=> vuosikasvu 30 M€
Kiinteistövero kasvaa n. 10 M€/vuosi

Valtion tehtävämootokset muuttavat valtionosuutta

(Kuntaliitto ennakkolaskelma 4/2023)

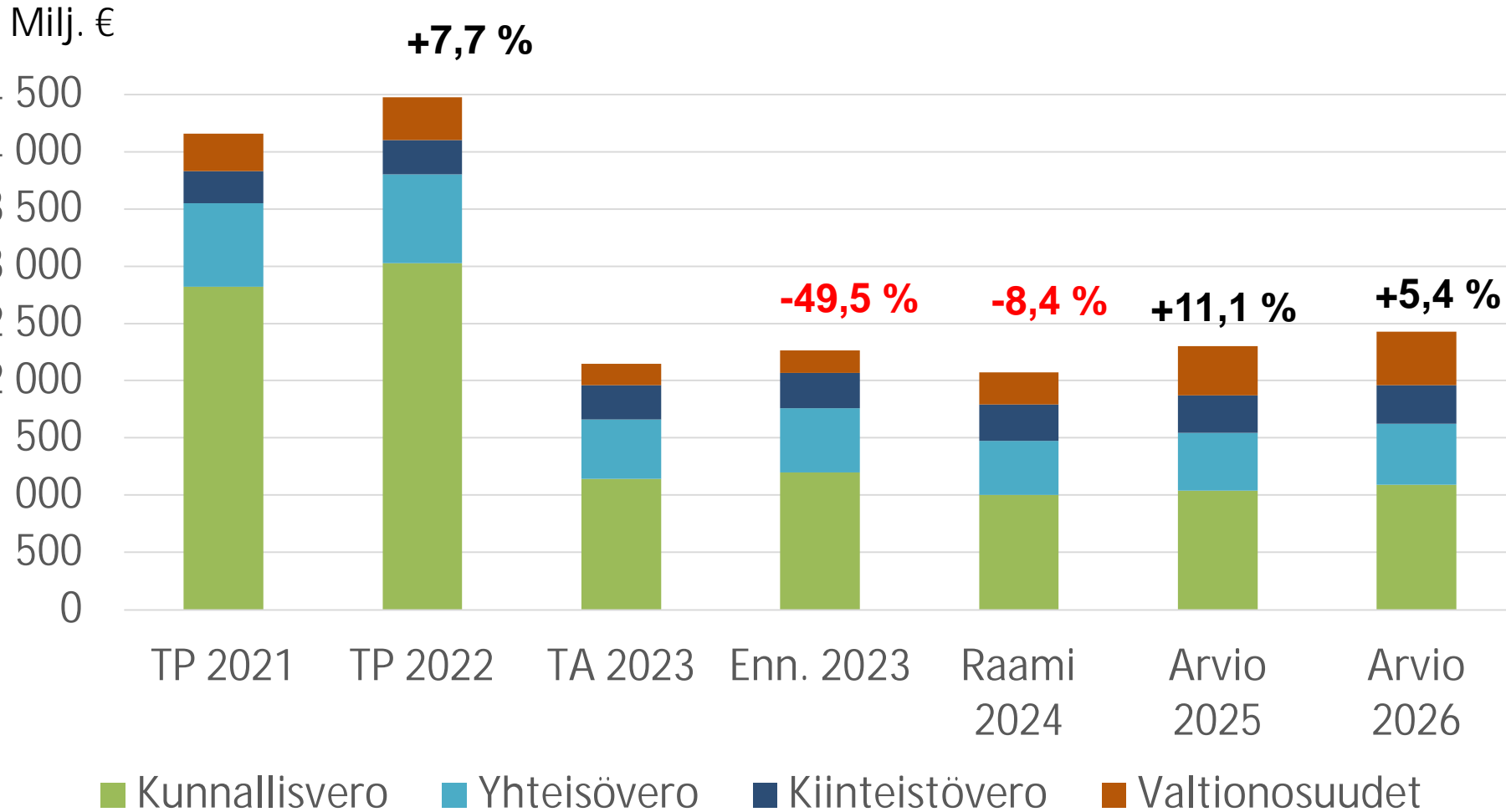

2024, sote-erien tarkistus +63 M€, indeksikorotus 3,0 %, sekä peruskouluikäluokkien kasvu

2025 TE- palvelujen siirto sekä työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentaminen kompensoidaan valtionosuusjärjestelmässä (arvio 122 M€)

Ilman TE-kompensaatiota vuoden 2025 taso 311 M€

Verorahoitus pienenee 2024

2023

- Kunnallisveron 12,64 %-yks. leikkaus
- Yhteisöveron kuntaryhmän jako-osuuden leikkaus n. 1/3
- Valtionosuuden ja veroperustemuutosten leikkaus n. 70 %

2024

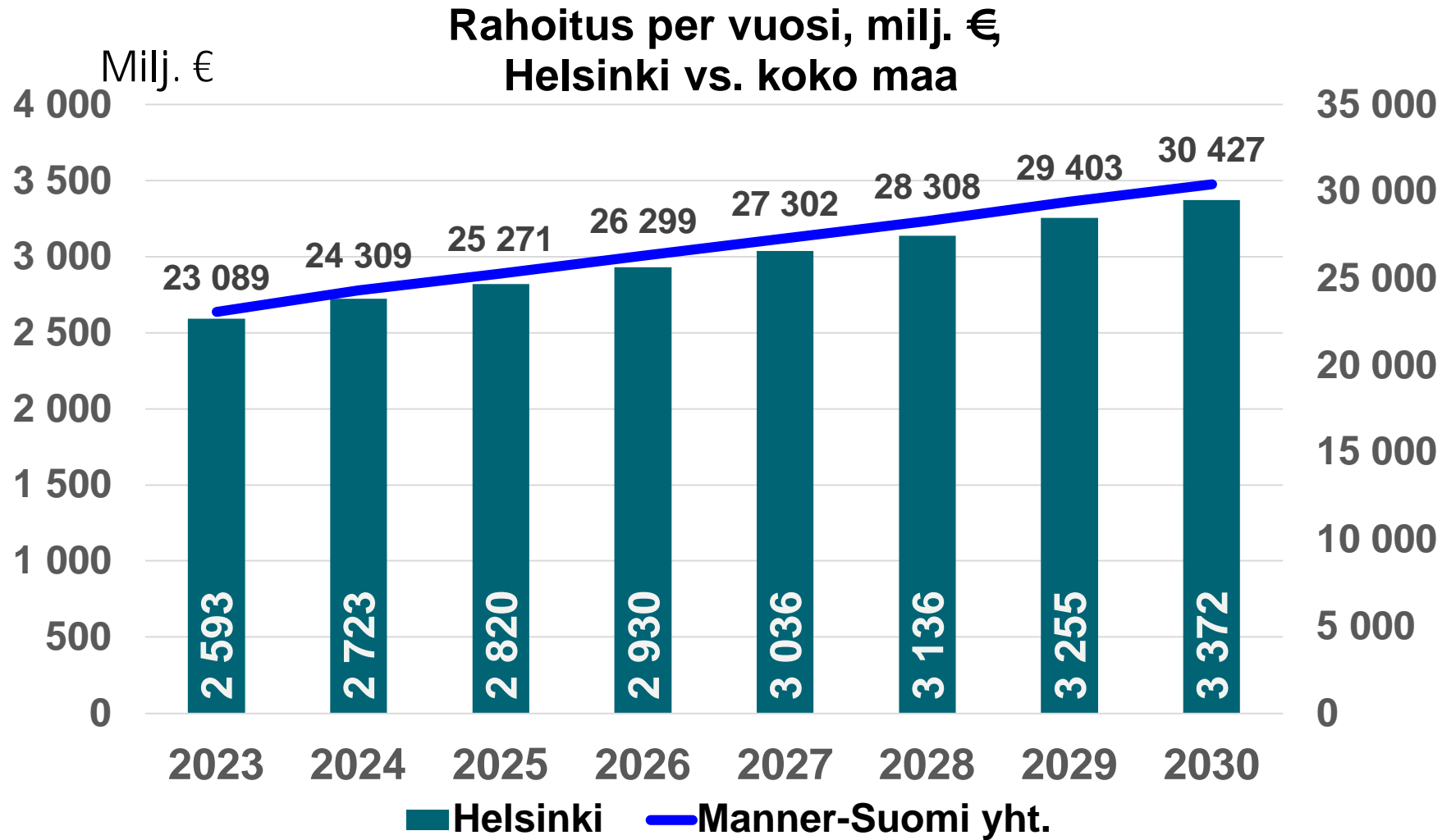
- Korkeampien vero-% vaikutus poistuu

2025

- TE uudistus

Sotepen valtionrahoituksen kehitys

Sotepen rahoitusnäkymät

VM Painelaskelman mukaan:
Helsingin rahoituksen kasvu on pienempää kuin koko maan tasolla.

Helsinki

Hyvinvointialueiden ja sotepen valtionrahoitusta on kehitettävä

Helsingin kaupungin laskennallinen rahoitus **ei ole oikeudenmukainen** suhteessa kustannuksiin ja suurten kaupunkien haasteisiin.

- Osaan uusista tehtävistä ei ole saatu rahoitusta
  - Sotepen 2023 palkkaratkaisuiden vaikutusta ole huomioitu
  - Rahoitusmallin kehitys ja päivitysten ennalta-arvaamattomuus vaikeuttaa merkittävästi talouden suunnittelua.
-
- **Rahoituksessa tulee ottaa huomioon alueiden erityispiirteet ja kustannustekijät, todelliset sote-kustannukset sekä kaupungistuminen.**
  - **Rahoituksessa otettava erikseen huomioon perustason palvelujen vahvistaminen.**
-
- Uudistus lisäsi pysyviä tulonsiirtoja Helsingistä ja muilta kasvavilta alueilta muualle Suomeen.
  - Valtion verotukseen siirtyneitä kaupungin kunnallis- ja yhteisöverotuloja käytetään yhä enemmän koko Suomen sote palvelujen rahoittamiseen

Kuntatalouden näkymät 2024-2025

Tulorahoituksen tulisi riittää investointien ja lainanlyhennysten rahoittamiseen

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin

Toiminnan ja investointien rahavirta kertoo, pystytäänkö investoinnit rahoittamaan tulorahoituksella.

Tunnusluvun ollessa:

- **positiivinen (ylijäämäinen)** rahavirta riittää investointien jälkeen lainojen lyhennyksiin, ja antolainaukseen
- **negatiivinen (alijäämäinen)** investointimenoja joudutaan kattamaan joko kassavaroin tai lainanottoa lisäämällä

Tuloslaskelma, Tilinpäätös 2022

Kokonaistulot	5 874 M€
Kokonaismenot	5142 M€
Vuosikate	732 M€

Rahoituslaskelma, Tilinpäätös 2022

Vuosikate	732 M€
Tulorahoituksen korjauserät	-81 M€
Nettoinvestoinnit	-758 M€
Omaisuuksien myyntitulot	98 M€
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 M€

TE-palvelut siirtyvät kunnille 2025

Kuntien vastuu työttömyysturvan rahoittamisesta laajenee

Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentamisen **kompensaatio on staattinen** poikkileikkaustilanteen pohjalta => Epäedullinen kasvavalle kaupungille

← **VOS-kompensaatio 122 M€** →

*Kevään 2023 julkisen talouden suunnitelman mukaisena

Nostoja hallitusohjelmasta

- TÄYDENTYY hallitusohjelman julkistamisen jälkeen

Talousarviovalmistelu 2024 - Khn raami 12.6.2023

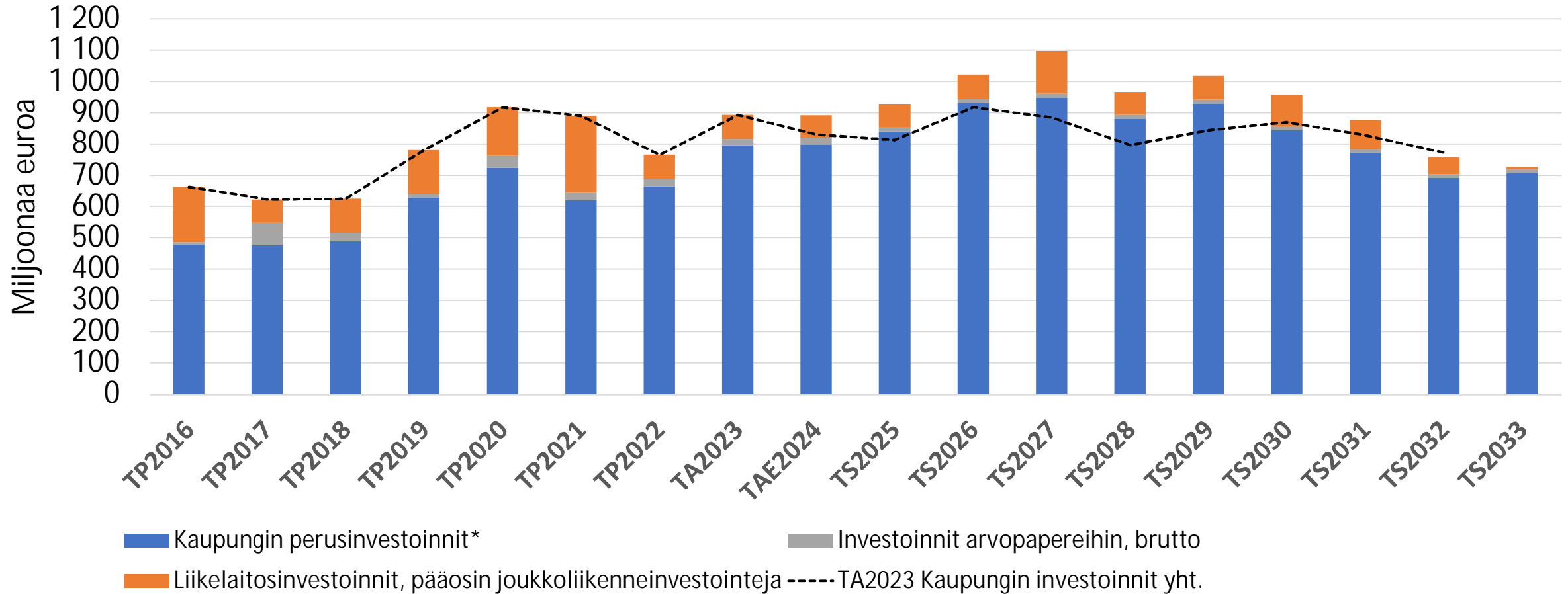
Raami 2024: Kunta-Helsingin tuloslaskelma

<i>Miljoonaa euroa</i>	TP 2022	TA 2023	E1 2023	Raami 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 285	1 328	1 361	1 373	1 408	1 447
Toimintamenot	-5 126	-2 816	-2 949	-3 017	-3 248	-3 381
Toimintakate	-3 842	-1 489	-1 588	-1 645	-1 840	-1 934
Verotulot	4 100	1 960	2 068	1 790	1 870	1 960
Valtionosuudet	378	186	195	282	433	468
Rahoitustuotot ja -kulut	97	129	142	123	112	105
Vuosikate	733	786	817	550	574	598
Poistot ja arvonalennukset	-387	-363	-365	-370	-378	-393
Satunnaiset erät	1					
Tilikauden tulos	347	424	451	180	197	205
Varausten ja rahastojen muutos	17	3	3	3	3	3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	364	426	454	183	199	208

Kaupungin 10-vuotinen investointiohjelma yht 9,2 Mrd €

- lisäksi Kaupunkiliikenne Oy 1,4 Mrd €, kokonaisuus 10,6 Mrd €

Kaupungin (ml. liikelaitokset) investoinnit vuosina 2016-2033: Raami 2024 ja TA2023

Raami 2024: Kunta-Helsingin rahoituslaskelma

Miljoonaa euroa

		TP 2022	TA 2023	E1 2023	Raami 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	Vuosikate	733	786	817	550	574	598
	Satunnaiset erät						
	Tulorahoituksen korjauserät	-81	-116	-99	-91	-71	-70
Investointien rahavirta	Investointimenot	-767	-893	-948	-888	-925	-1 018
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	8	9	9	14	14	10
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	98	174	158	94	73	73
Toiminnan ja investointien rahavirta		-9	-39	-63	-321	-333	-406
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	Antolainasaamisten lisäykset	-50	-86	-159	-63	-63	-63
	Antolainasaamisten vähennykset	105	85	85	96	93	93
Lainakannan muutokset	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115	100	100	300	300	400
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-77	-52	-52	-62	-72	-87
	Lyhytaikaisten lainojen muutos						
	Oman pääoman muutokset	-15					
	Muut maksuvalmiuden muutokset	200	1		-1	-1	0
Rahoituksen rahavirta		280	48	-26	271	257	343
Vaikutus maksuvalmiuteen		271	9	-90	-51	-76	-63

Lainakanta kaksinkertaistuu

TS-kaudella kokonaisinvestoinnit mitoitetaan rahoituksellisesti kestäväälle tasolle

- toiminnan ja investointien rahavirran sekä*
- lainakannan kasvun näkökulmasta*

	TP 2022	TA 2023	Raami 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Lainakannan lisäys (1 000 €)		48 047	238 047	228 047	313 047
Lainakanta 31.12 (1 000 €)	951 000	999 047	1 237 094	1 465 141	1 778 188
Asukasmäärä		671 863	679 737	686 633	693 515
Lainakanta €/asukas	1 432	1 487	1 820	2 134	2 564

← Yht. 827 M€ neljän vuoden aikana

← Lainakannan merkittävä kasvu

TA2024 päätösaikataulu

”Yhteenlaskettu ja sovitettu viranhaltijalaskelma”	23.10
Neuvottelujen brief- tilaisuus	23.10
• Ryhmien kysymykset/vastaukset	23.10 / 26.10
Vero-% esitys Khn lista julkinen	26.10.
Neuvottelut	26-29.10
Kaupunginhallitus 1. käsittely vero-%	30.10
Talousarvioehdotus, kaupunginhallituksen lista julkinen	2.11
Khn 1. käsittely (vero%, talousarvio)	6.11
Khn 2. käsittely (talousarvio)	13.11
Valtuuston päätös vero-%	15.11
Talousarvio Kvsto lista julkinen	16.11
Valtuuston TA-käsittely	22.11

Strategian taloustavoitteiden toteumatilanne

Strategian käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteen toteuttaminen 2022-2025

Sitoudumme valtuustokauden alussa käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa.

Käyttötalousmenojen kasvu sidotaan

- *kustannustason ja*
- *väestönkasvun muutokseen sekä*
- *tuottavuustavoitteeseen*

Tuottavuuskokonaisuuksista syntyvää saavutettua ja tehtyihin päätöksiin perustuen luotettavasti arvioitua liikkumavaraa kohdennetaan vuosittain talousarviopäätöksen yhteydessä tuottavuustavoitteen kattamiseen ja palveluiden parantamiseen.

Helsinki

%	2022	2023	2024	2025	2026
*Peruspalvelujen hintaindeksi	3,80	5,00	3,00	2,90	3,60
**Kokonaisväestönkasvu	0,20	0,80	1,20	1,20	1,00
Tuottavuus	-0,30	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Käyttömenojen kokonaismuutos	3,70	5,30	3,70	3,60	4,10

- Strategian vastuuperiaate **toteutui vuonna 2022**
- **Vuoden 2023 vastuuperiaate toteutunee päivitetyn indeksin puitteissa**
- Ennuste kustannustason 2023 noususta on raamin 2024 valmistelutilanteessa korkeampi kuin talousarvion 2023 valmistelutilanteessa (VM:n syyskuu 2022: 3,8 %, VM huhtikuu 2023 5,0 %).
- **Vuoden 2024** raamissa huomioidaan vuoden 2023 palkka- ja muiden kustannusten nousu

*Kustannustason muutosta kuvaa peruspalvelujen hintaindeksi. (VM:n ennuste maaliskuu 2023)

** Alustava väestöennuste 2023, huhtikuu 2023

Strategian alijäämärajoite – Kokonaisinvestoinnit mitoitetaan rahoituksellisesti kestäväälle tasolle

	Alijäämärajoite	TP 2020	TP 2021	TP 2022	E1 2023	Raami 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
A	Toiminnan ja investointien rahavirran alijäämän enimmäistaso €*			-171	-136	-214	-229	-256
B	Toiminnan ja investointien rahavirran toteuma ja suunnitelma 2024-2026	-9	-90	-9	-63	-321	-333	-406
B-A	Enimmäistason ja suunnitelman erotus			162	73	-107	-104	-150

23

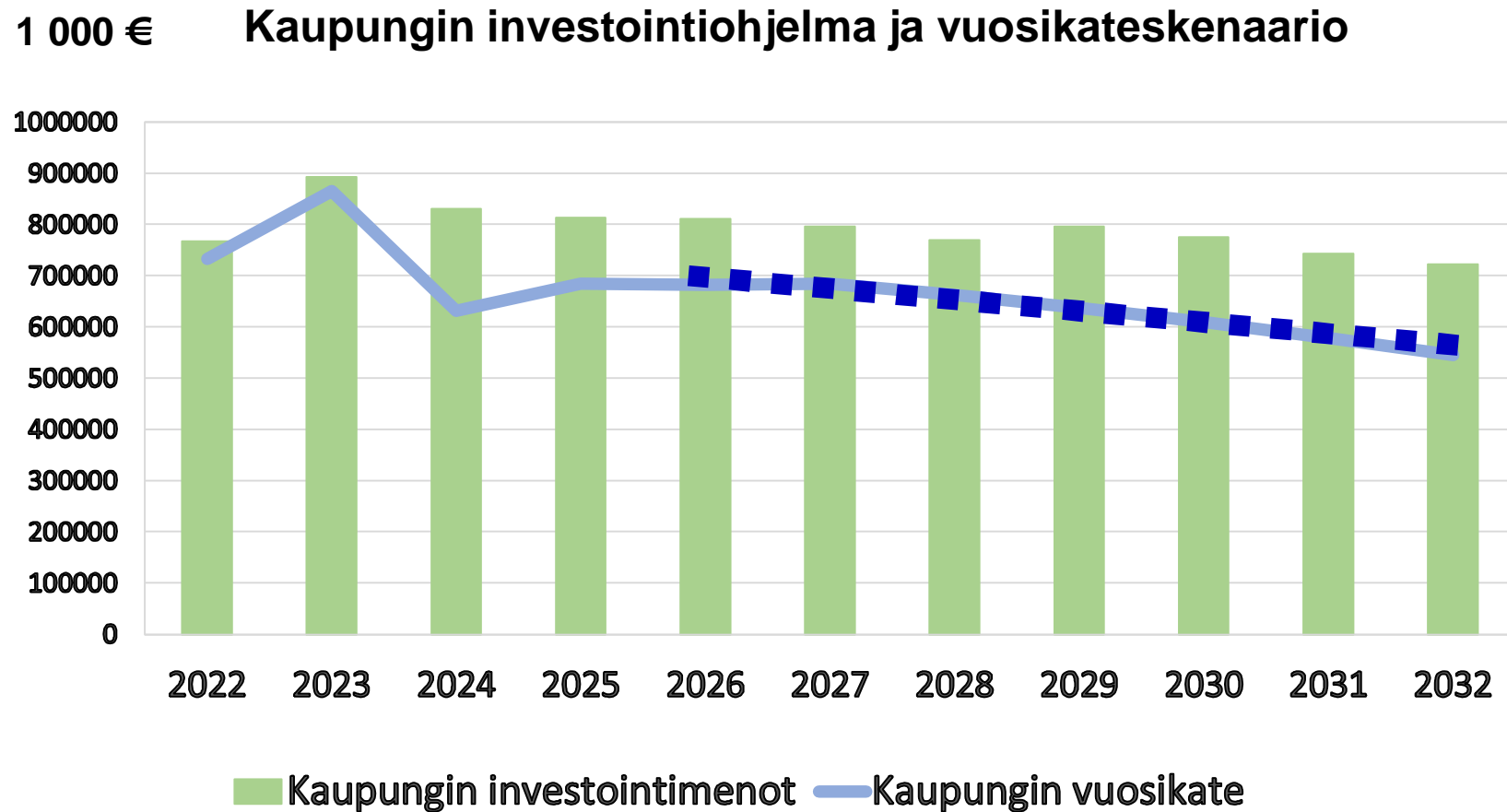
Strategiakausi yhteensä

- * Johdettu paikallishallinnolle asetetusta alijäämärajoitteesta (max 0,5 % BKT:sta) – ja Helsingin laskennallisesta BKT-osuudesta
- Otettu huomioon Kaupunkiliikenne Oy:n jkl-vestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut

Kaupungin kasvu vs taloudellinen kestävyys

- Sotepe-uudistuksen rahoitusmuutoksissa ei otettu huomioon kasvavien kaupungin investointitarpeita
- Kaupungin yhä kunnianhimoisempi investointitaso
- Hankkeiden kasvava kustannustaso
- Haasteena edelleen arvioida ja tunnistaa kaupunkikehityshankkeiden kokonaiskustannukset – kustannusten aliarviointi/tulojen yliarviointi
- Yhtiöiden toteutettavaksi siirtynyt investointien osuus ei näytä vähentäneen kaupungin investointeja – päinvastoin

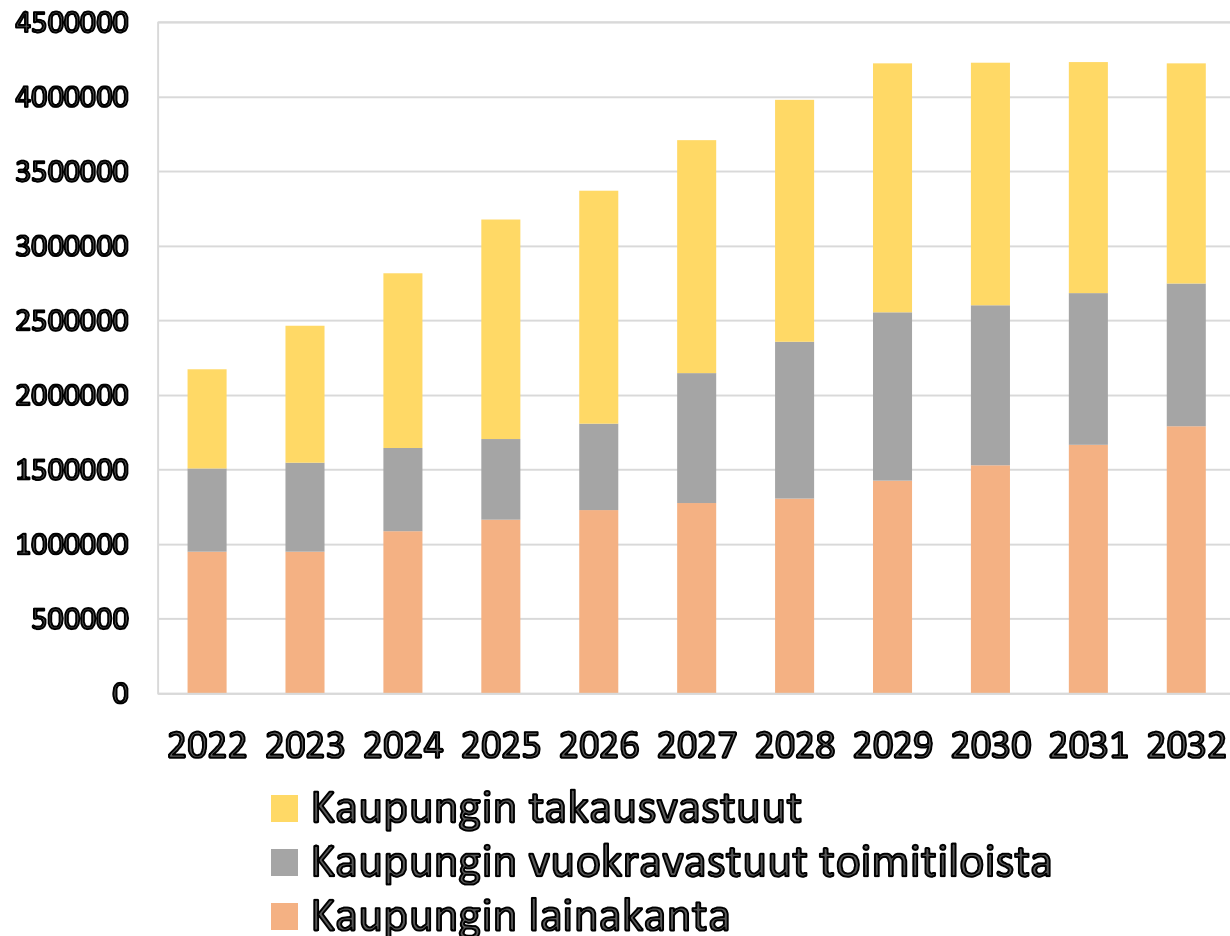
Kaupungin talouden tasapainon tarkastelua muutettava

- **Vuosikateskenaario laadittu** vastuuperiaatteen mukaisesti
  - Menokasvua lisää 2020-luvun mittaan mm. toimitilojen vuokravastikkeiden sekä HSL:n maksuosuuden
- Maltillisen verokehityksen perusteella.
- → Kaupungin investointeja ei saada rahoitettua kokonaisuudessaan tulorahoituksella

Kaupungin taloudellisten vastuiden kehitysarvio 2022-2032

1 000 € Kaupungin lainakanta ja takaus- ja vuokravastuut

- **Kaupungin lainakannan lisäksi kaupungin vastuulla on:**
- Verorahoitteisten yhteisöjen lainojen takausvastuut
- Kaupungin palvelumaksuilla ja rahoitusvastikkeilla rahoitetaan verorahoitteisten yhteisöjen lainanlyhennykset mm. Kaupunkiliikenne Oy, Helsingin toimitilat Oy
- Pitkäaikaiset vuokravastuut ovat lainoihin verrattavia